

|| śrī ||

atha śrī trivikramapaṇḍitācāryasuta śrī

nārāyaṇapaṇḍitācāryaviracitaḥ

|| śrī madhvavijayaḥ ||

12. dvādaśaḥ sargaḥ

atrānaṃtasvāṃtavedāṃtisiṃhe mukhyavyākhyānisvane

jṛṃbhamāṇe |

sadyo mādyadvādidamṭīṃdrabhīme bheje kṣobho

māyigomāyuyūthaiḥ || 12.1 ||

saṃbhūyāmī coḷajadvīpipuryoḥ pārśve pāpā

maṃtrayāmāsurugrāḥ |

sāsūyā bhūbhūṣaṇe vāyudeve mūḍhā yadvada

dhārtarāṣṭrāṃtike prāka || 12.2 ||

sanmātsaryaṃ baddhumūce:'śubhānāṃ vācā:'lolaṃ kopi

gāṃ dhārakasya |

madhye teṣāṃ nīcanītyā samāno vācālo:'laṃ ko:'pi

gāṃdhārakasya || 12.3 ||

ekaṃ tatvaṃ vaṣṭi māyāmayīyaṃ vākyaiḥ
prācyairapyavācyam vidhatte |
pūrvā:'pūrvā haṃta daurghaṭyabhūṣā citraṃcitram
darśanācāryanītiḥ || 12.4 ||

martyāmartyāmartyavidviṭpurogam viśvaṃ drśyaṃ
vipracamḍālapūrvama |
bhedāpetam bhedimānaiḥ samānaiḥ sādhiyaḥ kaḥ
sādhayeta tāmalabdhvā || 12.5 ||

satyaṃ satyaṃ vyāvahāryaṃ vidhatte sarvaṃ mohe
sarvanirvāhiṇī sā |
jāne jāte dagdhavastrapratītam pakve
tasmiṃstaptalohāttavārvata || 12.6 ||

jāniśreṣṭhaśreṣṭha vijānivarge nairguṇyasthe sāmpratam
nāthabhūtāḥ |
ākramdam me haṃta śṛṇvamtu so:'yam hāhā māyāvāda
utsādameti || 12.7 ||

bhraṣṭā bhāṭṭā na prabhākṛtprabhā:'bhūta trastā
māhāyānikādyāśca yatra |
durgam māyāvādasatram didhakṣuḥ nopekṣyā
nastattvavādāgnijihvā || 12.8 ||

yaṃ yaṃ prāpada bhūricittaḥ pradeśam
tasmāttasmādāgateramtarāyaḥ |
pratyajāyi vyaktamāryeṇa so:'pi prāpnota pārśvam hi
vayaṃ bhāgyahīnāḥ || 12.9 ||

praśnaḥ pṛṣṭaḥ khaṃdyate tena nūnam yuktāṃ yuktiṃ
vakti cāsāvakhaṃdyāma |
vādivrātaṃ lajjayenno viśeṣāda ākṣepteti śrūyate kiṃ nu
kurmaḥ || 12.10 ||

prācyam śāstram yata sapādam tu lakṣam
vākyenaikenākṣipaddharṣa tīrthaḥ |
ittham pāmthairvarṇītam śṛṇvataḥ prāga yuṣmāna prāpada
dūyamānam mano me || 12.11 ||

vedavyāso nveṣa vedo nu mūrto divyā mūrtiryasya sā
susmitasya |
taddraśṭṛṇām ceti vāṇī kṛpāṇī nūnaṃ māyāpakṣamūlaṃ
chinatti || 12.12 ||

akliṣṭaṃ tatsūtrabhāṣyaṃ balīyo mānopetaṃ kā
kṣatirnastathā ceta |
āsmākāḥ ke:'pyevamuktvā vilajjāḥ lajjāsiṃdhau
dussahe:'majjayannaḥ || 12.13 ||

tasya vyāptaiḥ śiṣyajālaistu gauṇaiḥ saṃsatsiṃdhau
śaṃkhacakrādibhṛdbhiḥ |
mā gṛhyerana viśvasattvāṃtarāṇi kṣemāptyai nastatra
nītiṃ vidhatta || 12.14 ||

gauṇaistarkairgauṇavākyābhiguptaiḥ gauṇīm buddhiṃ
vardhayaṃte nṛṇāṃ te |
haṃsānāṃ no vāgvighātapravīṇāḥ siṃdhum
bhūyovāriveraṣairivābdāḥ || 12.15 ||

bāhulyena hyetaduktvā khalu drāga ete viśvaṃ
prāpnuvaṃti prakāmama |
asminnasmaddarśanāpāyakāle yadvallokāpāyakāle
layāpaḥ || 12.16 ||

ākaraṇyetthaṃ tasya vāṇīmathānyo mānī teṣāṃ mānināṃ
cittavettā |
svānāṃ ceto naṃdayana maṃdacetāḥ
dhr̥ṣṭāmuccairvācamācaṣṭa kaṣṭaḥ || 12.17 ||

tejaḥ śaṃkātrato yada vilīnaṃ dhiga bhīrūṇāṃ
mānaṃ mānahīnaṃ |
ekāṃtena prāptatejovilīnaṃ stheyo yasmāda bhāti
haiyaṃgavīnaṃ || 12.18 ||

yeṣāṃ vidyāṃ śāṃkarī śāṃkarī no devādīnāṃ bādhyatāṃ
sādhaṃti |
śaukrīvālaṃ lajjayeda devapūjyaṃ teṣāmeṣāṃ sannidhau
ko viśādaḥ || 12.19 ||

yadyadvaitaṃ karkaśairgauṇatarkaiḥ ruddhaṃ sādhyam
naiva bhātyastu tāvata |
ṣaṭkarmajairdivyamamtrauṣadhādhyaiḥ etairguptāna no
vijetā hi kaścita || 12.20 ||

yadyapyevaṃ na hyupekṣyo vipakṣaḥ kiṃtu prāpto
nādhunā:'kramdakālaḥ |
apyadvaṃdvasvātmabodhapratītaiḥ ācāryairyacchaṃkyate
śaṃkarādyaiḥ || 12.21 ||

pāraṃparyeṇā:'gataṃ tattvaśāstraṃ haṃtotsannaṃ
nūtanenetyudīrya |
teṣāṃ doṣā varṇanīyā vidagdhaiḥ saṃto:'saṃto vā:'pi
madhyasthaloke || 12.22 ||

svābhiprāyo brahmavata syādavācyo māyāśaktyā
sarvanirvāhasiddhiḥ |
itthaṃ nītyā śāstranītyeva bādhyāḥ sarvo lokaḥ svātmano
yaḥ paraḥ syāta || 12.23 ||

grāmegrāme vāryatāṃ mānanaiṣāṃ pūrvampūrvam
sāmapūrvairupāyaiḥ |
saṃprāptānāṃ mānabhaṃgāya kāryam
graṃthākārṣādyudyatairasmadīyaiḥ || 12.24 ||

ityādyete kāryamālocya kāle
cakrurvakrāścakribhaktapratīpama |
yogyā maṃktuṃ te:'nyathā syuḥ katham vā
duḥkhogrāṃbhasyaṃdhatāmisrasimḍhau || 12.25 ||

vratyākāraṃvāsudevadviṣaṃ te prājam manyam
puṃdarīkābhidhānana |
vādavyājākṣepakāmāḥ kumaṃtrāta cakruryattaṃ
rūpyapīṭhālaye:'mī || 12.26 ||

yadvata siṃham grāmasiṃho:'śucīccho haṃsam kāko
yadvadevaikadrṣṭiḥ |
yadvanmāyī bhūrimāyastarakṣum tadvada
vidvadvaryamāhvāsta mūḍhaḥ || 12.27 ||

apyaipo:'sau na hyupekṣāṃbabhūve
lolātmevādakṣapakṣaḥ patamgaḥ |
madhvenāho dustareṇa svabhāvāta tejourājīrājitenāgnineva
|| 12.28 ||

mānairmānyairbhāsamāno:'samānaiḥ ākṣipyainaṃ svam
mataṃ sādhayitvā |
prītyai viṣṇoruttamaprītītīrtho vedavyākhyāṃ vedavedī
cakāra || 12.29 ||

āmnāyaṃ ye peṭhurāmnāyapūrvam prāptā viprāstatra
kautūhalena |
paryāsīnāstāvadācāryavaryaṃ prekṣyaṃ
prekṣāṃcakrire:'nekaṣaṃkhyāḥ |12.30 ||

uktāṃgebhyaḥ kādikāna vyaṃjayaṃtaṃ
tattanmātrāvyaṃjanādau pravīṇama |
tisro:'vasthāstadguṇairbhāvayaṃtaṃ devā drṣṭvā
hyasmarana devadevama || 12.31 ||

ādau hrasvatvena vatsānusṛtyāṃ mātrāpādaḥ vartayana
dr̥śyamānaḥ |
kurvannanyāścāgryarūpā vivṛttīḥ govīṃdaśrīrāsa
govīṃdabhaktaḥ || 12.32 ||

māṃgalyāṃgavyaktabhāvā trilokīṃ raṃgārūḍhā vismayāṃ
prāpayam̐tī |
kṛṣṇevānyā mānyavinyāsapādā reje mādhvī susvarā
vedavāṇī || 12.33 ||

gāṃbhīryādyairyuktamaudāryakāryaiḥ
nānānādaślāghyamuccāraṇaṃ tata |
śīkṣāśīkṣālakṣaṇānāṃ hi lakṣyaṃ
mānyaṃ manye dhanyabuddheratulyama || 12.34 ||

kālpīḥ kla ptīryaṃjayana chāṃdasīśca vyaktaṃ śābdaṃ
śāstramudbhāvya bhūyaḥ |
sa vyācakhyāvuktanairuktamārgo jyāyāna jyotirvedināṃ
vedamitthama || 12.35 ||

śraute vyākhyoccāraṇe cāruṇī te mādr̥gdehī varṇayedasya
ko nu |
vāgīśānairvāgvīhaṃgeṃdrajīvaiḥ bhūryāścaryairvarṇite ye
praṇāmya || 12.36 ||

chaṃdassārthaṃ sārthamatrāmuneṭthaṃ proktaṃ śrutvā
brāhmaṇā brahmaṇeva |
sarve saumyā jiṣṇujijāsayā:'mī prāpya
procuścitrakāyābhidhānā || 12.37 ||

prājyaprajaḥ prājyayā prajayā:'sau
haṃtāvocanmaṃtravarṇābhidheyama |
tatpratyarthī prārthyate vaktumetata prājāsmābhiḥ
śrotukāmairbhavāṃśca || 12.38 ||

ityuktastaireṣa vistāribuddheḥ prāptuṃ sāmyaṃ
saṃpravṛtto durātmā |
hāsyo:'trābhūda vāsudevaprabhārthī yadvata pūrvaṃ
pauṃdrako vāsudevaḥ || 12.39 ||

ānādeśāduttaram̐ rādiśabdaṃ śrutvā nāretyuktavaṃtaṃ
padaṃ tama |
vyākhyālaulyādaitareyādisūkte pṛthvīdevā niṃdanīyaṃ
niniṃduḥ || 12.40 ||

śārdūlākhyāṃ prāpya saṃbhāvitaḥ prāga loke dhūrto
māyigomāyureṣaḥ |
vādidvīpidhvaṃsinaṃ madhvasiṃhaṃ prāpto hītthaṃ
śabdaśeṣo babhūva || 12.41 ||

kr̥ṣṇābhīṣṭā śāstravispaṣṭa saṃjā yā svīyā śrīḥ pālītā
saddvijena |
padmākhyāsatsaiṃdhavenā:'hṛtāṃ tāṃ
śuśrāvāgryānaṃdatīrthākhyapārthaḥ || 12.42 ||

tūrṇaṃ tīrṇādabhramārgo:'tha sāryaḥ saṃprāpto:'sau
gogaṇairbhīṣayitvā |
saṃyamyāṃtaryaṃtr̥kāmena hāsyāṃ
saṃprāptaśrīrnirjitaṃ taṃ jahāsa || 12.43 ||

duṣṭātmā:'sau bhadramekākinam yaḥ kṣeptum hetuḥ
saukhyadākhyam babhūva |
haryamaśo:'yam tam na cakṣāma bhūyaḥ toke sanne
sūkaram kesarīva || 12.44 ||

tasya trāsāta pṛṣṭhatastiṣṭhato:'bhūta kṣemāpekṣī yo janaḥ
prāga jito:'pi |
madhye:'nyeṣām gotatīstatprayuktāḥ so:'dyajjiṣṇuḥ
paṃcaṣairgovīṣeṣaiḥ || 12.45 ||

viṣṇorbhūyaḥ śobhayadbhiḥ padāmtam
pāramparyeṇeryamāṇairavāryaiḥ |
govrātaistam dārayitvā nyagr̥hṇāta kaṃjākhyānam
siṃdhupam madhvapārthaḥ || 12.46 ||

āstāmāstāmeṣa vo viśvamoṣo rere māyāvādicorā draveta |
draṣṭādraṣṭā nigrāhītā dhruvam vaḥ prāptaḥ kālo drāga
guhāmtam praveṣṭuma || 12.47 ||

tejo vidvaccakracamdrasya līnaṃ vidhvastā:'laṃ
vādinakṣatralakṣmīḥ |
viśvavyāptaṃ yata tu taddīptimūlaṃ yuṣmatpreṣṭhaṃ
tannirastaṃ tamaśca || 12.48 ||

pūrvāśāmāpūrya viśvaprakāśī gosamḍohaiḥ
saptavidyākhyavāhaḥ |
yuṣmābhiḥ kiṃ naikṣi dedīpyate:'sau devaḥ sāksāta
sarvavitsarvadīpaḥ || 12.49 ||

sarvādhāraṃ brahmasaṃjaṃ vihāyo ramyākāraṃ
śārademḍīvarābhama |
sannirṇītaṃ guṇyalaṃ śabdabhedaiḥ madhvādityaṃ
saṃśritaṃ ko:'pidhatte || 12.50 ||

vidhāvatavidhāvata tvaritamatrivādāsura-
adabhradhiṣaṇābhidho naraharirhi jājvalyate |
sa yuktinakharaiḥ kharairmukharamūrkhaduḥkhām̐kuraiḥ
vidārayati dāruṇappravacanapraṇādo:'priyāna || 12.51 ||

dhatte rūpāṅyanamṭānyapi bhuvanapate ryo hṛdā:'pyeka
pakṣo dakṣaḥ sadbhyo:'khilebhyo:'pyamṛtamiha dadau
kevalam yo na mātṛe |
pakṣiśreṣṭho:'paraḥ sannamitamatiṭipado:'saṃpade
syādayam vo mā

darpaṃ māyisarpā bhajatabhajata tāstā guhā drāga
dvijihvāḥ || 12.52 ||

vedavrātasudarśanaḥ parilasattarkākhyasamkhadhvaniḥ
vibrājiṣṇupurāṇa saṃhatigadaḥ ślokaughaśārṅgānvitaḥ |
satsūtreṣvitihāsanamḍakacaṇo madhvākhyānārāyaṇaḥ
prāpto vo nijighṛkṣayā dravata he māyāvidevadviṣaḥ ||
12.53 ||

iti nigadati māyāvādividveṣa veṣe
śubhajanānikare svārāmato:'smāta prayātaḥ|
nyavasadamaradhiṣṇye prāgravātābhidhāne
gurumatirabhinaṃdana devamānaṃdamūrtima || 12.54 ||

|| iti śrīmatkavikulatilaka trivikramapaṇḍitācāryasuta
śrīnārāyaṇapaṇḍitācāryaviracite śrīmadhvavijaye
ānaṇḍāṅkīte dvādaśaḥ sargaḥ ||